

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

ΑΡΧΑΙΑ

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

A. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλους Πολιτικά (Θ 2, 1-4)

Ότι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινὴν ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἔσται ἡ παιδεία καὶ πῶς χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. Νῦν γὰρ ἀμφισβητεῖται περὶ τῶν ἔργων. Οὐ γὰρ ταύτα πάντες ὑπολαμβάνουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν βίον τὸν ἀριστον, οὐδὲ φανερὸν πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἥθος· ἐκ τε τῆς ἐμποδὼν παιδείας ταραχώδης ἡ σκέψις καὶ δῆλον οὐδὲν πότερον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττά (πάντα γὰρ εἰληφε ταύτα κριτάς τινας). περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν έστιν ὁμολογούμενον (καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθὺς πάντες τιμῶσιν, ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἀσκησιν αὐτῆς). Ότι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν χρησίμων, οὐκ ἄδηλον· ὅτι δὲ οὐ πάντα, διηρημένων τῶν τε ἐλευθερίων ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθερίων φανερόν, καὶ ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ βάναυσον. Βάναυσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἀχρηστὸν ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων ἢ τὴν διάνοιαν.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ

- A.** Από το κείμενο που σας δίνεται να αποδώσετε στη νέα ελληνική το απόσπασμα: «ἐκ τε τῆς ἐμποδὼν παιδείας .....ἢ τὴν διάνοιαν».

[Μονάδες 10]

- B.** Να γράψετε τις απαντήσεις των θεμάτων που ακολουθούν:

- B.1.** Με βάση το περιεχόμενο της πρώτης περιόδου του πρωτότυπου κειμένου και λαμβάνοντας υπόψη σας και το κείμενο που

προηγείται από αυτό, να παρουσιάσετε τις συγκεκριμένες προτάσεις του Αριστοτέλη για το εκπαιδευτικό σύστημα.

[Μονάδες10]

- B.2.** «**«ἐκ τε τῆς ἐμποδὼν παιδείας...καὶ πρὸς τὴν ἀσκησιν αὐτῆς».** Ποιους προβληματισμούς εκφράζει στο συγκεκριμένο χωρίο ο Αριστοτέλης σχετικά με το περιεχόμενο της παιδείας της εποχής του καθώς και με την προσέγγιση της αρετής;

[Μονάδες 10]

- B.3.** «**“Οτι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι..... ἢ τὴν διάνοιαν”:** Στο απόσπασμα του πρωτότυπου κειμένου ο Αριστοτέλης δίνει τους βασικούς στόχους που κατά τη γνώμη του πρέπει να έχει η παιδεία. Στο μεταφρασμένο κείμενο που ακολουθεί παρουσιάζει το είδος του πολιτεύματος που θεωρεί ότι είναι η χειρότερη μορφή δημοκρατίας. Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά αυτού του πολιτεύματος και πώς η παιδεία που προτείνει στο πρωτότυπο κείμενο θα μπορούσε να αποτρέψει την επικράτηση του συγκεκριμένου φαύλου πολιτεύματος;

Αριστοτέλους Πολιτικά (Δ4, 26)

Μια άλλη μορφή δημοκρατίας είναι αυτή στην οποία ισχύουν όλα τα προηγούμενα, η υπέροτατη όμως αρχή είναι τώρα ο λαός, όχι ο νόμος· είναι η περίπτωση κατά την οποία τα ψηφίσματα έχουν μεγαλύτερη ισχύ από το νόμο· αυτό συμβαίνει όταν στην πόλη υπάρχουν και δρουν δημαγωγοί. Στις δημοκρατικές πόλεις που κυβερνιούνται κατά το νόμο, δεν κάνει ποτέ την εμφάνισή του δημαγωγός, αλλ’ είναι οι άριστοι πολίτες που έχουν την πρωτοκαθεδρία. Οι δημαγωγοί κάνουν την εμφάνισή τους εκεί όπου οι νόμοι δεν αποτελούν την υπέροτατη αρχή.

[Μονάδες 10]

- B.4.** Ποια σημασία έχει η λέξη πόλις στον αρχαίο ελληνικό λόγο και ποιο είναι το συγκεκριμένο περιεχόμενό της στα Πολιτικά του Αριστοτέλη;

[Μονάδες 10]

- B.5. α) μέθεξη, επίσκοπος, ουσία, δέηση, οισοφάγος:** Με ποιες λέξεις του κειμένου από το πρωτότυπο σχετίζονται ετυμολογικά οι παραπάνω;

[Μονάδες 5]

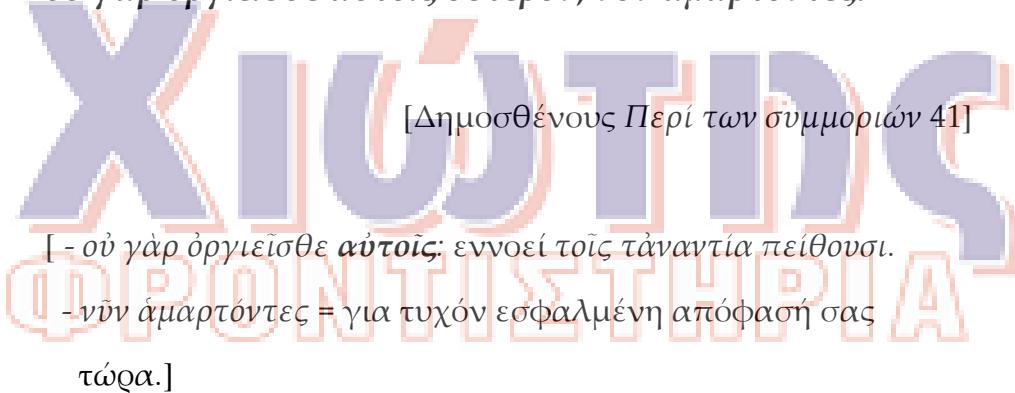
β) νομοθετητέον, ύπολαμβάνουσι, όμολογούμενον, διηρημένων, ἀπεργάζονται: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους μέρη και από το δεύτερο συνθετικό τους να σχηματίσετε μία παραγωγή λέξη της νέας ελληνικής γλώσσας για καθένα απ' αυτά.

[Μονάδες 5]

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

*Ινα δ', ὡς ἀνδρες Αθηναῖοι, μὴ μακρὰ λίαν λέγων
ἐνοχλῶ, τὰ κεφάλαια ὡν συμβουλεύω φράσας ἄπειμι.
Παρασκευάζεσθαι μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἔχθροὺς
κελεύω, ἀμύνεσθαι δὲ καὶ βασιλέα καὶ πάντας, ἀν
ἀδικεῖν ἐπιχειρῶσι, ταύτῃ τῇ αὐτῇ δυνάμει φῆμι δεῖν,
ἄρχειν δὲ μηδενὸς μήτε λόγου μήτ' ἔργου ἀδίκου, τὰ δ'
ἔργα ἡμῶν ὅπως ἄξια τῶν προγόνων ἔσται σκοπεῖν, μὴ
τοὺς ἐπὶ τοῦ βήματος λόγουν. Κὰν ταῦτα ποιῆτε, καὶ ὑμῖν
αὐτοῖς καὶ τοῖς τάναντίᾳ πείθουσι συμφέροντα πράξετε·
οὐ γὰρ ὀργιεῖσθε αὐτοῖς ὕστερον, νῦν ἀμαρτόντες.*

Δ. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΔΙΔΑΚΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

1. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

- α) δυνάμει: αιτιατική ενικού.
- β) μηδενός: γενική πληθυντικού στο αρσενικό γένος.
- γ) ύμιν αὐτοῖς: γενική πληθυντικού του αρσενικού γένους στο γ' πρόσωπο (και τους δύο τύπους).
- δ) πάντας: δοτική πληθυντικού στο ίδιο γένος.
- ε) ἀμαρτόντες: δοτική πληθυντικού στο ίδιο γένος.

[Μονάδες 5]

2. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

- α)** ἄπειμι: β' ενικό προστακτικής ενεστώτα.
- β)** φημί: γ' πληθυντικό παρατατικού.
- γ)** πείθονται: β' πληθυντικό υποτακτικής β' αορίστου μέσης φωνής.
- δ)** συμφέρονται: ο αντίστοιχος τύπος στον μέλλοντα.
- ε)** ἐπιχειρῶσι: ο αντίστοιχος τύπος στην ευκτική.

[Μονάδες 5]

- 3. α) ὥν, β) ἀμύνεσθαι, γ) τῇ αὐτῇ, δ) λόγον, ε) τῶν προγόνων, στ) ταῦτα:** να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις.

[Μονάδες 6]

- 4. ἂν ταῦτα ποιῆτε - πράξετε:** να αναγνωρίσετε το είδος του υποθετικού λόγου και να τον μετατρέψετε σε απλή σκέψη του λέγοντος.

[Μονάδες 4]

- 5. Να μεταφράσετε το αρχαίο κείμενο στη νεοελληνική.**

[Μονάδες 20]

